

## Agustí Mercè Varela: "Cal divulgar la figura de Companys"

Una conversa entre F. Solé Sabarís i Mercè Varela a l'entorn d'un llibre resum dels deu anys d'Estatut va fer adonar els dos contertulís que l'any 1990 s'esqueia el 50è aniversari de l'afusellament i la mort del president Companys per les tropes franquistes. Això va impulsar aquests dos patriotes a crear una Comissió Cívica d'Homenatge Nacional a qui coneixem com a president màrtir.

Montserrat Minobis

primers vint anys d'aquest segle, la seva aportació a la Unió de Rabassaires —segurament la més polèmica pels fets del 1934—. I naturalment també la seva vessant pública i política: com a alcalde de Barcelona encara que només per poques hores; com a governador civil, com a primer president del Parlament de Catalunya, com a ministre de Marina i naturalment com a president de la Generalitat de Catalunya.

—Baseu, doncs, principalment la vostra tasca en la difusió de la figura del president Companys?

—Sí, perquè considerem que aquesta és la feina primera i última de la nostra tasca, al marge dels fets concrets commemoratius, ja que hi ha un desconeixement profund de la persona i l'obra del president. I és evident que aquesta difusió ha de ser pedagògica a través del món docent, des de l'EGB fins a la Universitat, perquè tothom entri dins les pàgines de la història del nostre país, perquè se sàpiga qui va ser i què va fer el president Companys. I per recordar alhora uns fets que,

malgrat els anys transcorreguts, encara són recents.

—Tenim la memòria fràgil, oi?

—Sí, suposo que en part sí. Però la veritat és que tampoc ens l'han cultivat. I també crec sincerament que hi ha hagut una clara intencionalitat en amagar-nos persones i fets importants de la història més recent del país. I amb el president Companys més que amb cap altre.

—La vostra tasca d'aquests dies, ¿quina és?

—Estem intentant saber si tots els Ajuntaments de Catalunya han rebut la nostra comunicació i invitació a adherir-se...

—La resposta, ¿quina és?

—La veritat, encara no ho sabem. Hem enviat 958 cartes i les respostes arriben de mica en mica —poques encara—, però afirmatives a excepció d'un Ajuntament (que no és precisament el de Vidreres), el de Sant Hilari Sacalm. Les cartes, però, també s'han enviat a tots els estaments públics, a les institucions, consells comarcals, cambres de comerç, unions de boti-

guers, agrupacions i associacions culturals, cíviques i esportives...

—Tot això representa una important despesa. ¿Com us finançeu?

—De moment, i amb moltes mancances, ens en sortim. Encara que les despeses grosses no les podem afrontar. Tenim aportacions voluntàries de moltes persones a un compte corrent que hem obert a la Caixa de Barcelona, agència 210, n. 3092-11.

—¿Com teniu planificada la campanya?

—Tenim ja bastant concretada i perfilada la campanya a través dels mitjans de comunicació, que s'anirà desenvolupant al llarg de tot l'any 1990. Ara bé, hi ha un acte que considerem important i és el que podríem dir-ne d'inici o obertura. O millor de presentació. Pretenem que sigui un acte públic amb la participació d'un historiador i un polític i la lectura d'alguns poemes sobre el president fets per autors tan significats com Neruda o V. Gassol; és a dir, de poetes que coneixem com els de la genera-

ció del 27. Alguns el van conèixer i d'altres es van sentir colpits per la mort i la manera de morir del president. Tenim també l'ofertament de col·laboració i d'adhesió de cantants com en Serrat, en Raimon o en Llach i de l'actriu Núria Espert, Pau Garsaball, Albert Boadella... entre altres. Però tot això ja ho anirem concretant.

—¿Quins serien, per vos, els trets més destacables de la persona del president Companys?

—Primer, la voluntat de ser o, com es diu ara, de fer país. Recordem que era fill d'un terratinent lleidatà i d'una baronessa. Va renunciar a títols i honors, és a dir, va néixer ric i va morir pobre. Es va dedicar, amb visió segurament de futur, al camp social en una tasca mitjancera entre patronal i sindicats, i finalment i bàsicament la seva tasca com a president de Catalunya i la dignitat amb què va saber morir.

A mi em sembla que això, especialment i malgrat els errors que hagués pogut tenir o cometre, el dignifiquen en tots els sentits.

## El manifest

■ El Manifest d'Adhesió al President Companys diu, entre d'altres coses:

"El dia 15 d'octubre del 1990 s'escaurà el cinquantè aniversari de l'afusellament de Lluís Companys i Jover, president de la Generalitat de Catalunya, després d'un ignominiós consell de guerra. Tot el poble català, en la persona de qui més el representava i l'havia de servir, era condemnat a mort pel fet d'existir i de voler perseverar. Han passat cinquanta anys, el poble català ha renascut, ha continuat el procés de recuperació de la pròpia dignitat en el món, però aquesta presa no seria mai completa si perdés la memòria històrica. Per això, fer memòria explícita del president Lluís Companys, d'allò que ell va simbolitzar i defensar, sobretot al moment de lliurar la seva vida per Catalunya, en un aniversari significatiu és una gran avinentesa no sols per a honorar la seva figura sinó també per a acomplir un deute cívic que ens honora."

tribuna oberta

## Nacionalisme i cristianisme, resposta a una concreció

Joaquim Arenas

A la revista *Foc Nou* i posteriorment a la premsa diària ha après un article tan clar com interessant: *El cristià no ha de ser necessàriament nacionalista*. L'autor n'és Joaquim Gomis.

L'escrit té dues virtuts que el lector pot copsar abans d'acabar-ne la lectura. Per una banda, la valentia i l'honestat i per altra el fil expositiu que incrementa progressivament l'interès de qui en desgrana la lletra.

La identificació amb el contingut global de l'article a mesura que hom s'hi va endinsant no és difícil, sobretot si hom en fa una lectura de biaix.

Professió cristiana i pluralitat política esdevenen un fet real en la nostra societat i en gairebé totes.

L'adscripció del ciutadà cristià a una o altra opció política ha de ser fruit de la llibertat individual, de la qual ja s'ha sentenciat des d'alts magisteris que *de internis, nisi Deus*.

És indiscutible, doncs, d'entrada, que identificar la bonesa cristiana amb una opció política determinada, en el nostre cas el partit nacionalista, pel cap baix és no entendre ni propiciar "la llibertat dels fills de Déu".

Així, rellegida l'aportació del Sr. Gomis, hom es veu obligat a fer unes consideracions, perquè la lletra escrita, tot i ser clara en els seus propòsits, deixa sovint uns interrogants que solen produir-se entre línies.

No es pot negar que en la militància política varia del país hi trobem gent nacionalista. Hi ha qui s'adscriu amb totes les conseqüències a partits que proclamen el nacionalisme, la reivindicació dels drets del poble, com a essència dels seus objectius. D'altres, amb el mateix sentiment, han pres el camí de defensar des d'òptiques divergents els objectius de llibertat del seu poble militant o simpatitzant en i amb instàncies que presenten finalitats no

tan clares en aquest sentit.

Per al cristià, tant en un cas com en l'altre, i potser essencialment en el segon, pot suposar l'exercici, en el sentit etimològic de *martiri*, de donar testimoni conseqüent de les seves conviccions, patint contradiccions i situacions no gens fàcils.

L'esperit de reivindicació nacional, doncs, és present, sortosament, en l'ampli ventall de la militància política de casa nostra. No podem, però, deixar-nos de preguntar, després de rellegir Joaquim Gomis a *Foc Nou*, si la mateixa contundència emprada quant als conceptes de nacionalista i de cristià, aplicats a la població dels Països Catalans, seria usada a les situacions d'opressió nacional dels països del Tercer Món. A Amèrica Central i del Sud, la lluita pels drets de les minories nacionals mereix el reconeixement i la implicació de molts cristians, l'opció política dels quals és titllada d'esquerrana i amb la qual tots plegats ens sentim identificats. ¿Ser bon cris-

tià allà no suposa ser nacionalista? ¿O és que l'alliberament dels pobles és tema de doble concepció segons la situació geogràfica?

¿La simpatia (*sinpazos* grega) per la justícia i els drets humans reals produeix adhesions més clares en proporció indirecta a la distància a què es troben els països que no els tenen reconeguts?

Encara hi ha més a dir. Quan hom parla de ser nacionalista o de no ser-ne, en l'àmbit d'una confessió religiosa o no, i defensa aquesta darrera opció legítima, recorre molt sovint a esbossar camins d'obertura, d'universalitat. És una cançó, no enfadosa, però sí constant, presentar aquesta qüestió com una dicotomia, com si la llibertat de segons quins pobles negués la possibilitat d'enriquiment i d'harmonia universals.

La defensa de l'esperit d'universalitat no és bo que introdueixi elements de confusió. Mentre que Catalunya, en l'àmbit cultu-

ral, polític i econòmic, ha construït ponts de relació vers Europa i altres realitats, amb un esperit ampli, d'aportació, coneixement i amistat, es pateix des de fa anys, sens dubte, una tergiversació del concepte d'universalitat, possible fruit d'èpoques d'opressió anteriors.

Ser nacionalista català i partidari d'una actitud universal es vol presentar com un fet inviable. Però en el marc de la nostra societat pretèrita i present aquesta qüestió no té cap fonament. Els fets no corresponen a aquesta hipòtesi. El factor de confusió, però, existeix. Hi és present perquè hom pretén fer passar per actituds universals el fet de contemporanitzar amb tota naturalitat amb el fet cultural, econòmic o polític espanyol més enllà d'allò que demanen les estructures estatals. Aquesta situació resta evidenciada freqüentment en l'aspecte lingüístic i cultural amb l'adhesió a un bilingüisme i a un biculturalisme *ben entesos* i amb

la difusió del criteri d'una cultura oberta que apunta a fer sentir com a nostre unívoca i d'ús lingüístic que no ho són i que mai podran esdevenir elements configuratius de la identitat catalana. I és aquí on el cristià, el bon ciutadà que esmenta Gomis, ha de tenir les coses clares. Els anys seixanta, quan se sentia algú professor-se apolític es pressentia d'alguna manera la seva adhesió a la circumstància opressora que tocava viure. Avui dia, potser, salvant distàncies, per al cristià, o per al ciutadà no confessional, professar-se no nacionalista demana clarificar l'adscripció, més que de paraula en fets. Perquè la relació entre aquesta negació i la línia unívoca, i per tant no universal, de la condescendència vers la implantació del contingut espanyol esdevé, ai las!, directa moltes vegades.

Joaquim Arenas i Sampera és pedagog i escriptor